

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 02 sierpnia 2023 r.
znak sprawy: DRE.zw.78.1.2023

Pan
Piotr Walkowski
Prezes
Wielkopolskiej Izby Rolniczej

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na przesłane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 20 lipca br. stanowiska przyjęte przez XIV Walne Zgromadzenie Wielkopolskiej Izby Rolniczej w dniu 15 lipca 2023 roku, przedstawiam następujące informacje.

Na wstępie pragnę wskazać, że szczegółowa odpowiedź w zakresie przygotowanego pakietu pomocowego dla producentów zbóż została przekazana do Wielkopolskiej Izby Rolniczej w piśmie (znak: DRE.pr.057.2.2023) z 5 lipca 2023 r. (kopia w załączeniu). W ramach uaktualnienia przekazanych dotychczas informacji, należy wspomnieć, że część z wymienionych w ww. piśmie form wsparcia dla producentów zbóż nadal oczekuje na udzielenie zgody przez Komisję Europejską. Dopiero po jej uzyskaniu pomoc będzie mogła być wypłacana.

Ponadto, w odniesieniu do wprowadzonych form pomocy w postaci dopłat do sprzedanych zbóż informuję, że w wyniku starań m.in. Polski, w dniu 26 czerwca br. Komisja Europejska poddała pod obrady i głosowanie państw członkowskich II pakiet wsparcia dla krajów przyfrontowych, w tym m.in. dla Polski, tj. projekt *rozporządzenia wykonawczego Komisji przewidującego nadzwyczajny środek wsparcia dla sektorów zbóż i nasion oleistych w Bułgarii, na Węgrzech, w Polsce, Rumunii i na Słowacji*. Państwa członkowskie zagłosowały za przyjęciem rozporządzenia. Rozporządzenie zostało opublikowane w Dz. Urz. UE L 168 w dniu 3 lipca 2023 r. Zgodnie z tymi przepisami

Polsce przyznano dodatkowe 39,33 mln euro z unijnego budżetu rolnego, tj. prawie 180 mln zł, na pomoc dla producentów zbóż i nasion oleistych na celu zrekompensowania im strat gospodarczych spowodowanych zwiększonym przywozem zbóż i nasion oleistych z Ukrainy.

Drugą transzę pomocy unijnej wdrożono na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lipca br. *zmieniającego rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych z ustanowieniem środka wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych dla sektorów zbóż i nasion oleistych* (Dz. U. poz. 1320). Otrzymanie tych środków pozwoliło na rozszerzenie wsparcia dla rolników poprzez wydłużenie o ok. 2 tygodnie terminu sprzedaży zbóż, rzepaku lub rzepiku objętej pomocą (z 30 czerwca do 15 lipca 2023 r.) oraz wydłużenie okresu na składanie wniosków o pomoc z 14 lipca do 31 lipca 2023 r. Pozwoli to na sprzedaż większej ilości ww. produktów ze wsparciem w celu umożliwienia opróżnienia magazynów i przygotowania ich na nowe zbiory.

Stawki pomocy do sprzedanych zbóż, rzepaku lub rzepiku (zł/ha) zostały zróżnicowane regionalnie z uwagi na zróżnicowany wpływ przywozu zbóż i rzepaku z Ukrainy w różnych regionach kraju. Najbardziej odczuwalny dla rolników był przywóz ww. produktów w południowo-wschodniej części kraju (obciążenie infrastruktury magazynowej i transportowej, większe problemy ze sprzedażą niż w innych regionach kraju). Ponadto ponownie informuję, że od 21 kwietnia br. obowiązuje zakaz przywozu m.in. pszenicy i kukurydzy z Ukrainy. Zakaz ten, zgodnie z przepisami unijnymi, obowiązuje do 15 września br. Niemniej jednak już teraz Polska wraz Rumunią, Węgrami, Słowacją i Bułgarią zabiega na forum UE o jego przedłużenie po 15 września 2023 r.

Dodatkowo, przedstawiam informacje nt. realizowanych mechanizmów wsparcia.

W związku z zakłóceniami na rynku spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy, na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2023 r. wprowadzono możliwość udzielania:

1) pomocy dla producentów pszenicy, kukurydzy i gryki.

Pomoc skierowana jest do producentów rolnych, którzy ponieśli dodatkowe koszty w wyniku braku stabilizacji na rynku pszenicy, kukurydzy lub gryki spowodowanej agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy i którzy dokonali sprzedaży pszenicy, kukurydzy lub gryki (na podstawie faktur VAT) podmiotom prowadzącym działalność w zakresie obrotu, skupu lub przetwórstwa zbóż w okresie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 14 kwietnia 2023 r.;

2) pomocy dla producentów pszenicy i gryki.

Pomoc dotyczy tych producentów, którzy dokonali sprzedaży pszenicy lub gryki podmiotom prowadzącym działalność w zakresie obrotu zbożami, skupu lub przetwórstwa zbóż, jak również podmiotom skupującym zboża w związku z prowadzoną przez te podmioty produkcją zwierzęcą w okresie od dnia 15 kwietnia 2023 r. do dnia 30 czerwca 2023 r.;

3) kredytów tzw. płynnościowych dla producentów rolnych – o kredyty te mogą ubiegać się również emeryci;

4) dofinansowania transportu zbóż lub rzepaku do portów nadbałtyckich.

Zgodnie z przepisami, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa będzie udzielała pomocy:

a) producentowi rolnemu będącemu producentem zbóż lub rzepaku, któremu został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności,

b) podmiotowi, który nabył od producenta rolnego zboża lub rzepak w celu dalszej odsprzedaży

– którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy;

5) **dopłat do oprocentowania kredytów** zaciągniętych przez podmiot prowadzący działalność w zakresie obrotu materiałem siewnym roślin rolniczych, o którym mowa w przepisach o nasiennictwie lub podmiot prowadzący działalność w zakresie obrotu lub skupu zbóż lub skupu lub mrożenia owoców miękkich;

6) **pomocy dla podmiotów prowadzących działalność w zakresie skupu lub obrotu zbożem, które poniosły dodatkowe koszty w wyniku braku stabilizacji na rynku kukurydzy.**

O pomoc będzie mógł ubiegać się podmiot prowadzący działalność w zakresie skupu lub obrotu zbożem, który nabył od producenta rolnego, któremu został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, będącego producentem kukurydzy, od 15 września 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. kukurydzę, która nie została poddana procesowi suszenia (mokrą kukurydzę);

7) **pomocy dla producentów rolnych, którzy zgłosili do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do dnia 31 sierpnia 2023 r. oznakowanie świń urodzonych w ich gospodarstwie od dnia 15 marca 2023 r. do dnia 31 sierpnia 2023 r.**

Pomoc będzie udzielana na wniosek producenta świń złożony do dnia 31 sierpnia 2023 r. do biura powiatowego ARiMR właściwego ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę producenta świń. Wniosek o pomoc zawierał będzie tylko niezbędne dane do uruchomienia pomocy takie, jak:

1) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres producenta świń ubiegającego się o pomoc;

2) numer identyfikacyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (numer PESEL) oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP) producenta świń ubiegającego się o pomoc, jeżeli został nadany, a w przypadku osób fizycznych nieposiadających numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość;

3) oświadczenie producenta świń o:

a) zagrożeniu utratą płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy,

b) dokonaniu w terminie do dnia 31 sierpnia 2023 r. zgłoszeń oznakowania świń urodzonych w gospodarstwie od dnia 15 marca 2023 r. do dnia 15 sierpnia 2023 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Pomoc będzie wynosiła 100 zł do każdej sztuki świni, jednak nie więcej niż 500 000 zł dla producenta świń. Planowany limit wydatków to 500 mln zł.

Odnośnie do sytuacji grup producentów rolnych informuję, że zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 6 (a w przypadku spółdzielni – art. 3a pkt 6) ustawy z dnia 15 września 2000 r. *o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw* (Dz. U. z 2022 r. poz. 395 oraz z 2023 r. poz. 412), każdy z członków grupy w każdym roku działalności grupy produkuje oraz sprzedaje do grupy co najmniej 70% wyprodukowanych przez siebie produktów lub grup produktów, ze względu na które grupa została utworzona. Należy zaznaczyć, że przepisy tej ustawy nie regulują kwestii terminu, w jakim grupa producentów rolnych wprowadza na rynek produkty rolne wyprodukowane przez rolników – decyzje w tym zakresie podejmują właściwe organy statutowe grupy. Wobec powyższego, członkowie grupy producentów rolnych sprzedają do niej wyprodukowane przez siebie produkty w ustalonym z grupą dowolnym terminie w trakcie danego roku działalności grupy, natomiast to grupa decyduje kiedy i na jakich warunkach wprowadzi je na rynek.

Jednocześnie, w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 kwietnia 2016 r. *w sprawie wykazu produktów i grup produktów, ze względu na które mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych* (Dz. U. z 2020 r. poz. 417), wydanego na podstawie art. 6 ww. ustawy, określona została m.in. minimalna roczna wielkość produkcji towarowej (podana w tonach, sztukach, litrach lub złotych) produktów lub grupy produktów, ze względu na które grupa została uznana, wyprodukowana przez wszystkich członków grupy i sprzedana do tej grupy w danym roku jej działalności, tj. w terminie roku, licząc od dnia wpisu grupy

do rejestru grup producentów rolnych. Z powyższego warunku także wynika, że grupa producentów rolnych nie ma obowiązku sprzedaży na rynku produktów wyprodukowanych przez jej członków w danym roku jej działalności w ilości gwarantującej osiągnięcie minimalnego rocznego poziomu określonego w załączniku do ww. rozporządzenia. Dzięki temu grupa ma możliwość podejmowania indywidualnej decyzji co do terminu, w jakim dokona sprzedaży na rynku produktów wytworzonych przez jej członków, uwzględniając m.in. aktualną sytuację cenową na rynku, oczekiwania odbiorców, ustalony z kontrahentem harmonogram dostaw czy też interes ekonomiczny grupy i jej członków.

W sytuacji, gdy kupione od członków produkty wymagają dalszej obróbki (np. sortowanie, suszenie, segregowanie wg wielkości czy typu, itp.), tego typu działania mogą być realizowane przez grupę producentów rolnych w celu dostosowania produktów do oczekiwań kontrahentów rynkowych i uzyskania jak najwyższych przychodów ze sprzedaży. Należy bowiem zaznaczyć, że jednym z obowiązkowych celów, ze względu na które grupy producentów rolnych prowadzą swoją działalność, jest wspólne wprowadzanie towarów do obrotu, w tym przygotowanie do sprzedaży, centralizacja sprzedaży i dostawy do odbiorców hurtowych (art. 2 ustawy *o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw*). Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że ww. cel może być realizowany poprzez szereg działań (w tym także działań o charakterze inwestycyjnym, np. zakup albo budowa niezbędnej infrastruktury technicznej, środków transportu), których finansowanie jest możliwe m.in. w oparciu o pomoc finansową, uzyskiwaną przez grupy producentów rolnych w ramach działania 9 „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów” PROW 2014-2020, a także w ramach planowanej interwencji I 13.2 Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych PS WPR 2023-2027.

Dodatkowo należy wyjaśnić, że grupa producentów rolnych ma także możliwość regulowania ze swoimi członkami sposobu zapłaty za sprzedane przez nich produkty do grupy w taki sposób, aby np. w sytuacji wysokich przychodów grupy uzyskiwanych ze sprzedaży tych produktów, dokonać dodatkowych rozliczeń ze swoimi członkami (np. dokonując korekty ceny, po jakiej grupa zakupiła produkty od swoich członków, w oparciu o cenę uzyskaną przez grupę za sprzedane na rynku produkty). Tego typu

przykład współpracy w ramach grupy producentów rolnych jest jednocześnie przykładem działania, przyczyniającego się do realizacji innego z obowiązkowych celów, ze względu na które grupy producentów rolnych prowadzą swoją działalność, a mianowicie celu optymalizacji kosztów produkcji i stabilizacji cen producentów. W związku z powyższym, zakres działalności grup producentów rolnych jest elastyczny i każda grupa może określić swój indywidualny sposób działania, aby osiągać jak najwyższe przychody i jednocześnie działać na korzyść swoich członków, a także rozwijać swoją działalność biznesową w zależności od sytuacji rynkowej.

Ponadto informuję, że przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 1350), stanowią podstawę prawną do procesu szacowania tegorocznych szkód suszowych na potrzeby udzielania pomocy dla producentów rolnych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, jednym z warunków ubiegania się o pomoc w związku z suszą jest posiadanie protokołu z oszacowania szkód wygenerowanego przez aplikację publiczną, a zatem aby uzyskać protokół lub kalkulację z oszacowania szkód powstałych w wyniku suszy, producent rolny powinien do 15 października złożyć wniosek o oszacowanie szkód za pośrednictwem publicznej aplikacji.

Wniosek o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy może złożyć każdy producent rolny, który złożył wniosek o przyznanie płatności w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w roku, w którym wystąpiła susza i posiada Profil Zaufany. Dodatkowo, producent rolny może zgłosić wystąpienie szkód w terminie umożliwiającym ich oszacowanie przez powołaną przez wojewodę komisję ds. szacowania strat, nie później niż do dnia 15 września roku wystąpienia szkody. Komisja będzie składać jeden raport z oszacowania szkód w danym gospodarstwie rolnym za pomocą publicznej aplikacji w terminie 60 dni od dnia oszacowania szkód spowodowanych przez suszę nie później niż do dnia 15 października roku wystąpienia suszy.

Na podstawie ww. rozporządzenia Rady Ministrów przewidziane zostało również udzielanie pomocy dla producentów rolnych poszkodowanych w wyniku

niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, w tym suszy, które wystąpiły w 2023 r. O pomoc będą mogli ubiegać się producenci rolni w których gospodarstwie rolnym powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2023 r. m.in. suszy wynoszące powyżej 30% średniej rocznej produkcji rolnej. Wysokość pomocy będzie ustalana jako iloczyn, powierzchni uprawy, na której powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2023 r. suszy, gradu, deszczu nawalnego, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych, powodzi, huraganu, pioruna, obsunięcia się ziemi lub lawiny, oraz stawki pomocy. Termin składania wniosków o pomoc oraz wysokość stawki pomocy, minister właściwy do spraw rolnictwa ogłosi w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej obsługującego go urzędu, z tym że wysokość tej stawki ogłosi najpóźniej 7 dni przed rozpoczęciem terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

Dodatkowo informuję, że mając na względzie zgłaszane przez część rolników postulaty odnośnie do trudnej sytuacji w sektorze trzody chlewnej, związanej z rosnącymi kosztami produkcji, które szczególnie dotyczą małych producentów rolnych, w resorcie rolnictwa podjęto decyzję o odstąpieniu od obowiązku spełniania, pod pewnymi warunkami, części wymagań wynikających z przepisów krajowych tj. rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. z 2021 r. poz. 1485, z późn. zm.). Należy podkreślić, że obniżone wymagania odnoszą się do gospodarstw utrzymujących świnie wyłącznie w celu produkcji mięsa na użytek własny. Ma to ułatwić funkcjonowanie tych gospodarstw, poprzez zmniejszenie koniecznych do spełnienia wymagań oraz ograniczenie związanych z tym kosztów. Niemniej jednak, w obszarach objętych ograniczeniami określonych w załączniku I do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiającego środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605 (Dz. Urz. UE L 79 z 17.03.2023 r., str. 65), w przypadku przemieszczania świń, każdy rolnik utrzymujący świnie nadal zobowiązany jest spełniać wszystkie wymagania wynikające z ww. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. oraz wzmocnione środki bioasekuracji, o których mowa w zał. III do ww. rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594.

Ponadto należy podkreślić, że wszystkich rolników utrzymujących świnie, w tym utrzymujących świnie dla własnych potrzeb, nadal obowiązują wymagania wynikające z ww. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. tj.:

- obowiązki w zakresie:

- utrzymywania świń w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, w których są utrzymywane tylko świnie, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne,
- zabezpieczenia budynku, w którym są utrzymywane świnie, przed dostępem zwierząt wolno żyjących i domowych,
- wyłożenia mat dezynfekcyjnych przed wejściami do pomieszczeń, w których są utrzymywane świnie, i wyjściami z tych pomieszczeń, przy czym szerokość wyłożonych mat powinna być nie mniejsza niż szerokość danego wejścia lub wyjścia, a długość – nie mniejsza niż 1 m, a także stałe utrzymywanie tych mat w stanie zapewniającym skuteczność działania środka dezynfekcyjnego,
- karmienia świń paszą zabezpieczoną przed dostępem zwierząt wolno żyjących i domowych,
- używania przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń odzieży ochronnej oraz obuwia ochronnego przeznaczonych wyłącznie do wykonywania tych czynności.

- zakazy w zakresie:

- karmienia świń zielonką lub ziarnem pochodzącymi z obszarów objętych ograniczeniami II i III, chyba że tę zielonkę lub to ziarno poddano obróbce w celu unieszkodliwienia wirusa afrykańskiego pomoru świń lub składowano w miejscu niedostępnym dla dzików co najmniej przez 30 dni przed ich podaniem świniom,
- wykorzystywania w pomieszczeniach, w których są utrzymywane świnie, słomy na ściółkę dla zwierząt pochodzącej z obszarów objętych ograniczeniami II i III, chyba że tę słomę poddano obróbce w celu unieszkodliwienia wirusa afrykańskiego pomoru

świń lub składowano w miejscu niedostępnym dla dzików co najmniej przez 90 dni przed jej wykorzystaniem,

- wnoszenia i wwożenia na teren gospodarstwa, w którym są utrzymywane świnie, zwłok dzików, tusz dzików, części tusz dzików i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego pochodzących z dzików oraz materiałów i przedmiotów, które mogły zostać skażone wirusem afrykańskiego pomoru świń,
- wykonywania czynności związanych z obsługą świń przez osoby, które w ciągu ostatnich 48 godzin uczestniczyły w polowaniu na zwierzęta łowne lub odłowie takich zwierząt.

Równocześnie, każdy posiadacz świń ma obowiązek spełnić wymagania wynikające z innych aktów prawnych tj.:

- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej określającego wymagania i sposób postępowania przy utrzymywaniu świń (Dz. U. Nr 56, poz. 344, z późn. zm);
- ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2023 r. poz. 885) – w tym m.in. w zakresie uzyskania (w biurze powiatowym ARiMR) numeru identyfikacyjnego posiadacza zwierzęcia gospodarskiego;
- ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. poz. 2727 oraz z 2023 r. poz. 412) – w tym obowiązki w zakresie oznakowania świń i zgłaszania tego faktu do ARiMR;
- przepisy z zakresu bezpieczeństwa żywności pochodzenia zwierzęcego tj. przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2023 r. poz. 872) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny (Dz. U. z 2021 r. poz. 2059) – określające zasady uboju na użytek własny na terenie gospodarstwa.

Podsumowując, w ww. rozporządzeniu wprowadzono odstępstwa tylko dla gospodarstw utrzymujących świnie dla własnych potrzeb, a uproszczenia dotyczą wyłącznie części wybranych wymagań. Pozostałe obowiązki wynikające zarówno z krajowych, jak i unijnych przepisów dotyczących zwalczania ASF, jak również wymagania w zakresie utrzymywania świń, w tym obowiązek w zakresie oznakowania świń i zgłaszania tego faktu do ARiMR, pozostają bez zmian. Równocześnie pragnę zapewnić, że oddziaływanie wprowadzonych zmian w przepisach jest monitorowane i analizowane, w szczególności pod względem ich oddziaływania na sytuację epizootyczną w zakresie afrykańskiego pomu świń na całym terytorium kraju.

Niezależnie od powyższego, aktualnie w resorcie rolnictwa podjęte zostały prace legislacyjne nad przygotowaniem nowego rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń ze względu na wejście w życie ww. rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594.

Odnośnie do sytuacji na rynku mleka informuje, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi stały monitoring rynków rolnych, korzystając zarówno z danych handlowych Ministerstwa Finansów, informacji zbieranych w ramach Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, jak i danych udostępnianych przez Komisję Europejską. Sytuacja na rynku produktów zwierzęcych, w tym mleka, jest przedmiotem cyklicznej, comiesięcznej dyskusji na posiedzeniach komitetów i grup ekspertów ds. wspólnej organizacji rynków rolnych – produkty zwierzęce, a także na posiedzeniach Specjalnego Komitetu ds. Rolnictwa oraz Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa. Warty podkreślenia jest fakt, że zdecydowana większość tych danych jest udostępniana wszystkim zainteresowanym podmiotom gospodarczym i obywatelom UE m.in. na poniższych stronach internetowych:

- <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/zintegrowany-system-rolniczej-informacji-rynkowej>
- https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/milk_en
- https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DataPortal/agricultural_markets.html

Pierwsze sygnały zmiany trendu na światowym rynku mleka zaczęły się pojawiać w II połowie 2022 r., co wpłynęło najpierw na obniżenie unijnych cen zbytu proszków mlecznych i serwatki w proszku, a w IV kwartale 2022 r. także masła. Jedną z głównych przyczyn zmiany sytuacji stał się znaczący spadek importu realizowanego przez Chiny, widoczny zwłaszcza w odniesieniu do pełnego mleka w proszku. Utrzymujący się od kilku miesięcy spadkowy trend cen zbytu artykułów mleczarskich wymusił na zakładach mleczarskich w UE korektę cen skupu mleka. Spadki tych cen miały zróżnicowany charakter. Najwcześniej, bo już pod koniec minionego roku wystąpiły na Litwie i Łotwie, a od stycznia 2023 r. dotknęły wszystkie państwa członkowskie UE. W styczniu 2023 r. średnia cena skupu mleka w UE wyniosła 55,74 EUR/100kg (-4,3% m/m), obniżając się do maja br. do poziomu 46,18 EUR/100kg (-3,8% r/r). W ślad za tym trendem, także w Polsce od stycznia 2023 r. ceny skupu mleka spadają. W porównaniu z historycznie wysoką ceną skupu mleka w Polsce w grudniu 2022 r., która w przeliczeniu na euro wyniosła 59,39 EUR/100kg i była wyższa od średniej unijnej, krajowa cena skupu mleka w maju br. obniżyła się o 23,2% do poziomu 45,62 EUR/100kg. W maju 2023 r. niższe niż w Polsce ceny za mleko w skupie odnotowano w Belgii, Bułgarii, Czechach, Danii, Estonii, Francji, Irlandii, na Łotwie, Litwie, w Niderlandach, Rumunii, Słowenii, Słowacji i Szwecji. Pomimo spadających od stycznia 2023 r. na rynku unijnym cen w skupie mleka, dostawy mleka do skupu w bieżącym roku rosną. Ostatnie dostępne dane o skupie mleka dotyczą maja br. Zwykle każdego roku w maju, z uwagi na szczyt sezonu, odnotowuje się w UE najwyższe dostawy mleka. W maju 2023 r. wzrosły one o 0,7% r/r. Najwyższy przyrost dostaw w ujęciu ilościowym nastąpił w Niemczech, Polsce, Niderlandach, Rumunii oraz Belgii, podczas gdy najgłębsze spadki dotknęły Francję i Włochy. Skumulowane dostawy mleka w UE-27 za okres I-V 2023 r. są o 0,8% wyższe niż przed rokiem, w tym w Polsce +2,1% r/r.

To co ostatnio wydaje się mocno niepokoić rolników to relacje handlowe Polski z Ukrainą. Pragnę zapewnić, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi systematycznie monitoruje dane handlowe otrzymywane z Ministerstwa Finansów na temat obrotu handlowego produktami mleczarskimi z tego kierunku. Wynika z nich, że wielkość importu produktów mlecznych z Ukrainy nie tylko nie stanowi, jak dotychczas, zagrożenia dla polskiego rynku mleka, ale jest wręcz znikoma w porównaniu z ilością polskich produktów mleczarskich trafiających na rynek Ukrainy, która stanowi

dla polskiej branży mleczarskiej jeden z ważniejszych kierunków eksportu, zwłaszcza w zakresie serów i twarogów oraz jogurtów i napojów fermentowanych.

Niezależnie od przedstawionych powyżej informacji, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjęło szereg działań mających na celu wsparcie krajowego sektora produkcji i przetwórstwa mleka w związku z rozwojem sytuacji na rynku mleka w 2023 r. Poniżej przedstawiam ich krótki opis, rozpoczynając od tych bezpośrednio skierowanych do rolników.

Przeciwdziałania wykorzystywaniu przewagi kontraktowej

W odniesieniu do problemu uzyskiwania w ostatnich miesiącach niższych cen za surowiec mleczny, w uzupełnieniu informacji dotyczącej sytuacji na światowym, unijnym i krajowym rynku mleka, informuję, że jednostronne narzucanie treści umowy zawartej pomiędzy rolnikiem a podmiotem skupującym może zostać uznane za praktykę nieuczciwie wykorzystującą przewagę kontraktową przez nabywców produktów rolnych. W przypadku dysponowania dowodami, że podmiot odbierający surowiec mleczny stosuje takie praktyki, niesłusznie zaniżając cenę płaconą za mleko, zgodnie z przepisami ustawy można to zgłosić do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie art. 15 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz.U. 2021 poz. 2262). Takie zawiadomienie może być zgłoszone również anonimowo poprzez formularz online:

- <https://ankieta.uokik.gov.pl/formularz-przewaga-kontraktowa>
- lub na e-mail: przewaga@uokik.gov.pl

Postępowanie w sprawach praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową Prezes UOKiK wszczyna z urzędu, co daje ochronę przed identyfikacją zgłaszającego zawiadomienie.

Dopłaty do oprocentowania kredytów

Producenci rolni, w tym producenci mleka, zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U.

z 2015 r. poz.187, z późn. zm.) mogą skorzystać z dopłat do oprocentowania kredytów dla producentów rolnych w celu poprawy płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy. Pomoc będzie polegała na stosowaniu dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych producentowi rolnemu do dnia 31 grudnia 2023 r. na poprawę płynności finansowej, przez okres nie dłuższy niż 60 miesięcy. Kwota kredytów bankowych objętych pomocą, udzielonych producentowi rolnemu nie może przekroczyć kwoty:

- 1) 100 000 zł – gdy producent rolny prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym o powierzchni nie większej niż 50 ha użytków rolnych;
- 2) 200 000 zł – gdy producent rolny prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym o powierzchni powyżej 50 ha i nie większej niż 100 ha użytków rolnych;
- 3) 400 000 zł – gdy producent rolny prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych.

Oprocentowanie tych kredytów dla kredytobiorców wynosi 2%.

Dopłaty do bydła i krów

W Planie Strategicznym Polski w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, utrzymane zostało dotychczasowe wsparcie związane z produkcją do bydła i do krów w ramach płatności bezpośrednich. Ma ono charakter powszechny i jest skierowane do wszystkich hodowców bydła i krów w całym kraju i do wszystkich ras. Podstawowe warunki przyznawania wsparcia nie ulegają zmianie (tj. każda z płatności będzie mogła być przyznana maksymalnie do 20 szt. zwierząt; płatność do bydła będzie przysługiwała do zwierząt (dowolnej płci) w wieku nieprzekraczającym 24 miesięcy, a płatność do krów do zwierząt w wieku ponad 24 miesięcy). Niemniej jednak z uwagi na specyficzne trudności, jakich doświadczają rolnicy z województw, w których średnia wielkość gruntów rolnych jest niższa od średniej krajowej (tj. lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, śląskiego i świętokrzyskiego) będą oni mogli się ubiegać o płatność do krów/bydła posiadając

tylko 1 szt. kwalifikujących się zwierząt (w przypadku pozostałych województw – tak, jak obecnie, co najmniej 3 szt.).

Na płatność do krów w latach 2023-2027 planuje się przeznaczyć średnio ok. 158 mln euro rocznie. Przewidywana średnia roczna stawka wynosi 94 EUR/szt. Szacuje się, że wsparciem co roku objętych zostanie ok. 1 677 240 zwierząt. Na płatność do bydła w latach 2023-2027 planuje się przeznaczyć średnio ok. 179 mln euro rocznie. Przewidywana średnia roczna stawka wynosi 74 EUR/szt. Szacuje się, że wsparciem co roku objętych zostanie ok. 2 426 488 zwierząt.

Pożyczki na skup, przechowywanie lub przetwarzanie produktów rolnych

Stosownie do przepisów art. 24 ust. 10 i 11 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 514, z późn. zm.) Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa środki uzyskane z gospodarowania mieniem Zasobu może przeznaczyć m.in. na pożyczki na skup, przechowywanie lub przetwarzanie produktów rolnych. Pożyczki mają charakter pomocy de minimis i są udzielane zgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1, z późn. zm).

Interwencyjne zakupy masła i OMP

Ponadto, w odniesieniu do publicznego skupu masła i odtłuszczonego mleka w proszku na zapasy interwencyjne UE, który jest mechanizmem Wspólnej Polityki rolnej UE, chciałbym poinformować, że jest on otwarty każdego roku w sposób automatyczny w okresie od 1 lutego do 30 września. Do osiągnięcia ilości 50 tys. ton masła oraz 109 tys. ton OMP zakupy interwencyjne realizowane są po stałej, ustalonej z góry cenie, która dla masła wynosi 221,75 EUR/100kg, a dla OMP 169,80 EUR/100kg. W przypadku osiągnięcia powyższej ilości i dalszej potrzeby prowadzenia skupu interwencyjnego, może być on realizowany w trybie przetargów.

W 26. tygodniu br. (26.06-02.07.2023 r.) średnia unijna cena zbytu masła wyniosła 466 EUR/100kg (w Polsce było to 462 EUR/100kg), a średnia unijna cena zbytu OMP osiągnęła poziom 245 EUR/100kg (w Polsce 258 EUR/100kg). Średnie tygodniowe

cena zbytu masła OMP w UE spadły odpowiednio o 1,0% i 1,7%. W przypadku proszku mlecznego był to drugi z rzędu tygodniowy spadek ceny od połowy kwietnia br. Średnie bieżące ceny rynkowe tych dwóch produktów w UE-27 przewyższają o 110,1% i 44,3% obowiązujące ceny interwencyjnego zakupu. Stąd brak zainteresowania unijnych operatorów oferowaniem tych produktów do magazynów interwencyjnych UE. Polska postuluje podniesienie poziomu unijnych cen interwencyjnych, ale inicjatywa ta, oprócz Litwy i Łotwy, nie została poparta ani przez pozostałe p.cz., ani przez Komisję Europejską. Ponadto, jak dotychczas, zarówno zdecydowana większość państw członkowskich UE, jak i KE, nie uważały za wskazane uruchomienie mechanizmów dopłat do prywatnego przechowywania masła, OMP i serów.

Program dobrowolnej redukcji produkcji mleka

W dniu 31 maja 2023 r. Europejska Rada ds. Mleka wraz z przedstawicielami wielu innych związków producentów mleka w UE wystosowali do Komisji Europejskiej list otwarty, w którym zaapelowali do Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, aby uruchomiła program dobrowolnej redukcji produkcji mleka, ponieważ jest to podstawowy instrument w zestawie narzędzi UE i jest zapisany we wspólnej organizacji rynku. Wprowadzenie powyższego mechanizmu dobrowolnej redukcji produkcji mleka na obszarze UE mogłoby doprowadzić do znacznego ograniczenia podaży surowca mlecznego, a dzięki temu ceny uzyskiwane przez rolników za mleko w skupie ustabilizowałyby się, a być może także wzrosłyby. Wdrożenie powyższego mechanizmu jest jednak kosztowne i wydaje się, że na chwilę obecną w budżecie UE brak jest na niego środków finansowych.

W zakresie sektora owoców i warzyw, przedstawiam następujące informacje.

Z branży płyną sygnały dotyczące zwiększonych zapasów mrożonych owoców miękkich w Polsce. Jest to skutkiem wzmożonego importu tych produktów z Ukrainy, w szczególności mrożonych malin, ale również bardzo wysokich cen skupu malin i porzeczek czarnych do przetwórstwa w poprzednich sezonach, które zniechęcały odbiorców do zakupu przetworów z tych owoców. Niemniej w Polsce nie są zbierane oficjalne dane na temat zapasów mrożonych owoców. W bieżącym sezonie ceny

maliny do przetwórstwa w skupie są niższe ponad 3-krotnie w porównaniu z ubiegłym sezonem, a porzeczki czarne - 4-krotnie.

Odnosząc się do kwestii systemowego rozwiązania dostępu Ukrainy do rynku UE należy wskazać, że cła UE w imporcie owoców miękkich (świeżych i mrożonych) z Ukrainy są w pełni zliberalizowane od dnia 23 kwietnia 2014 r. w związku z wejściem w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 374/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie obniżenia lub zniesienia ceł na towary pochodzące z Ukrainy, a po jego wygaśnięciu - na mocy Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina, który w pełni wszedł w życie od 1 września 2017 r. Tak więc, w normalnych warunkach handlu nie jest możliwe przywrócenie ceł na te produkty z Ukrainy. Niemniej Polska cały czas podejmuje starania na forum UE mające na celu czasowe wstrzymanie lub ograniczenie importu mrożonych malin i truskawek z Ukrainy do momentu stabilizacji cen na rynku krajowym. W dniu 14 lipca br. Polska złożyła do Komisji Europejskiej wnioski o wprowadzenie środków zapobiegawczych (tj. zakazu importu, z możliwością tranzytu) w imporcie z Ukrainy do Polski produktów tj. mrożone maliny (CN 0811 20 31) oraz mrożone truskawki (CN 0811 10).

Pozostałe działania wprowadzone na rynku owoców miękkich:

- Polski Rząd przygotował przepisy uruchamiające **nową pomoc w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych dla firm** skupujących owoce miękkie od polskiego rolnika lub prowadzących działalność w zakresie mrożenia tych owoców
- Dwie spółki Skarbu Państwa zaangażowały się w **skup malin na zasadach rynkowych**. Podmioty w województwie lubelskim prowadzą skup malin na zlecenie tych spółek,
- MRiRW stale monitoruje sytuację na rynku owoców miękkich i na bieżąco prowadzi dialog z uczestnikami tego rynku.

MRiRW od lat zachęca producentów do tworzenia **organizacji producentów owoców i warzyw**, których rolą jest wzmocnienie pozycji rynkowej i stabilizacja dochodów producentów poprzez planowanie i dostosowywanie ich produkcji do popytu, koncentrację podaży czy oferowanie pomocy technicznej. Organizacje producentów mają możliwość zastosowania działań z zakresu zarządzania kryzysowego oraz

zapobiegania kryzysom obejmujących m.in. wycofanie owoców i warzyw z rynku. Organizacje producentów są odpowiednio dużymi partnerami w relacjach m.in. z zakładami przetwórczymi mającymi realny wpływ na ceny surowca. Koszty wsparcia dla organizacji producentów są w pełni pokrywane ze środków UE. Organizacje producentów jako silne podmioty koncentrujące podaż na rynku są szansą dla plantatorów borykających się ze zbytem swoich produktów oraz problemem niskich cen.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Rafał Romanowski
sekretarz stanu
/podpisano elektronicznie/

Załącznik:

1. Zał. 1 -odp. Wkp. Izba Rolnicza zboża.-5.7.23r..pdf

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:
www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych